

Mo lehats'hing ja ga etšho ja ga Matalo (Schmidt's Drift) go na le ~~dog~~ kgomo tsa mehuta e le mebedi (1) Afrikander (2) kgomo tsa mebofu le tse dingwe tsa Setswana, ke mohuta wa boraro oo.

Dikgomo tse di simologileng mo lehats'hing je e bile re di hitehetseng, ke tsa Setswana tse di khunwana tse dinaka di telele tse e keteng di ka di imela. Tse di tona di na le naka tse di lemileng, le tse di a kgigang, gongwe di reketla hêla, di se thata mo tšhōgong. Tse dingwe di nne le dinaka tse di di quêttha.

Mmala o nong o ratega thata ke o mmududu le o mogwêba. E re e re ha kgomo e sa ratega, e newe Maloma tšona wa monna kgotsa wa mosadi ha e le ya ye namagadi. Mme batho (Bathaping) ha rata mmala o mohunou thata kgotsa o montšho. Mme re ne re tle re tšhōre go tse dikgomo ha di tšhwana tšōtše ka mmala, di di ntlê thata.

Ga Ra-Mogorosi go no go na le dipholo tse tšōtše ntšho. Mme banna bagolo ba di rete ba re: Botona jo bontšho

Dinaka boleketla,
Ha o šhêba kwa morago le ko

pele
O hitehêla di tonne di kobele
mangôlê.

Mme tse dinamagadi go na le tse di ratwang ratwang thata; tse di phatswana, mme, e re ha di hitlha, di lelediwe molodi mme di bakiwe ka merêts ya tšōnê mme di arabe ka go lela ka moo di ~~ratwang~~

retwang ~~ka~~ gona.

~~Pela~~ dikgomo di ne di tshwaiwa
hela mo ditsibeng. Matshwaô a mangwe
ke a: Batehaping ba ne ba tshwaa
Mokabolô mo tsibeng e tona ~~na~~ mme
ba tshwaa Motomolô mo go ye ~~m~~ namagadi
kgotsa ya molêma.

Ba bangwe ba tshwaa ~~le~~ ~~Lenyena~~
Lenyena le Lokikête. Barolong ba ne ba
itseng ba tshwaa ~~le~~ Lokikête kapa
letsogong je letona. Mme mongwe le
mongwe o na le ~~letsw~~ letshwaô ja
gagwe.

Motho yo nang le bana, o ba
tshwaêla matshwaô a o a natang mme a
sa tshwane le a mung a lesaka, e leng
naalônê. Ha motho (monna) a tshwaetse
mosadi le bana dikgomo, ga di tshwane ka
matshwaô, mme leha go le jaalo di
laolwa ke monna ~~hela~~, o dira ka
moo a natang ka tšona. Ha a rata go
tlhaba, otlhaba hela a sa kope opê.

Jaantšang dikgomo di tshwaiwa mo
dinoping ka tshipi. Mme di kwalwe
mo letsogong je letona ka palô ya
karolo e di agileng mo go yona, jaaka
palô 1, 2, 3, jaalo jaalo. Mme ha motho a
rata go ~~le~~ tshwaa ina ja gagwe mo
dikgomung, o ya go rêka tshipi; e hisang
~~hisang~~ ~~le~~ ina ja gagwe mo kgomung
tsa gagwe.

Gaetšho dikgomo di ruêlwa go
jewa le go lema ka tšona le go goga
makoloi. Mme letlalô ja yonê le dirwa
ditlhako le dikgolê le diphatê le makuka;
dinaka di dirwa dinaka tsa metsoko.

Le ka medihō go tshajwa dikgomo. Kgomo e na le ditlhare tse e dijang. Mme Betšwana ba itse mahulō a tšonē ka go bōna bojang jwa motshikini le a mangwe a tšonē a le mantai gōnē. Ditlhare tse dikgomo di di jang ke:—

mohatlha, moretlwa, mosilabele le Modibonoka.

Ga go na ditlhare tse di bolayang dikgomo, ga diō mo lehatsing ja rona ja ~~Ma~~ Matalē.

Dikgomo di bolawa ke Mogau le Kgōrōsane, ke bojang jo bo omileng bo ese bo gole, ka go tšōka pula. Kgōrōsane ke seboko se se nnang mo bojangyē.

Go bolodiwa dikgomo ka mmamoshō mme di hule letsatsi jouthe ~~mo~~ mme maitsiboya go gōrōsiwe tse di gangwang, gape di bolodiwe di ye go ~~ya~~ pula bosigo. Mme e re ka moshō di e go phuthwa gore ~~ya~~ e re ka nakō ya leshupa di bolodiwe gape di itse go hula.

Dikgomo di dula kwa Morakeng.

Basimane ba ba kwa morakeng ba tshela morate ka baa ja mebutla baa ~~ja~~ kwa mašhi. Mme bogologolo ba ne ba tshela ka boima gonne ba ne ba tshelwa ke dibatana le magodu. Bogologolo tōta go no go nna batlhanka kwa ~~me~~ merakeng; ba nna le banna kgotsa bana ba motse. ~~gongwe~~ Gongwe bana kgotsa basimane ba ne ba nna ~~ba~~ meraka ~~ka~~ ya dikgomo ka ~~ya~~ nakō ya leuba; mme e re ha leuba le hēla ba tle gae. Gongwe moraka o no o dulwa ke basimane dinyaga di le dintsi hēla; mme ba ne ~~ba~~ ba itisa ka go dira Malepa; jaaka morwa Modisa-Marōlē; ga se malepa, kgotsa go tshaba ditlhamane le go nyōha dinyōba.

K32/22

Lesaka ja dikgomo le agilwe ka
matlakisi a mangana; mekgōro mme kgōro
e tšwalwa ka mekgōro e phakarêgilweng
ha kgōrong; go railwe ka lenaka la
lesaka mo mekgōrong le mo kgōrong.

Mme go seka ga mme opê yo o
tsênanq mo kgōrong ya lesaka, ha e se
hêla beng la teng. Opê a seka a
rotêla mo sakenq, gonne o upolola
meraô; kgotsa opê a seka a ya ka
nama, kgotsa marapô kwa sakenq
gonne o tla ho a raolola merêô mme
dikgomo di holotse. Mme go gangwa masêki
kwa merakenq a isiwe kwa gae. Mme ha
go tlhajwa, go rongwa monna a yê go
lata dikgomo kwa Morakenq. Mme
kgōrosane e dula mo tlhageng, mme ha
kgomo e ka bo ja e a šhwa. Mme ha e
šhule le batho ga ba kake la e ja ba
tlaa šhwa le bônê.

Go tlo go isiwe basadi kwa morakenq
gore ba yê go nwa masêki; mme ga ba
kake ba ya kwa sakenq ja dikgomo
gonne go idiwa basadi go tsêna mo
sakenq ka go sa itsiwe maêmô a bônê.

Mme dipôo tsônê di letleletšwe go tsêna
mo dikgomung ka nakô e di letleletšweng
ke bagolo ka yôna. Dikgomo tse dintsi
di tsenngwa pôo tse pedi kgotsa tse
tharo; mme namane tse tona dia
hagolwa ha di le dintsi mme go bewê
pôo mo go tse go bônwang ha di
siametse bô-pôo.

Ha motho a kgathwa ke pôo
ya motho yo mongwe o a e adima
me a quedise ka yôna kwa ntle go
ntsha madi

Ha dikgomo di le dimemeru di kgangangwe
 le dipoo gore di seka tsa di tsholodisa.
 Mme Betswana ga ba alahle dikgomo tsa
 bonê leha di le dimemeru. Ha dikgomo di le
 dimemeru di elwa tlhokô gore di seka tsa
 taboga thata di tlaa holotsa. Mme ha
 kgomo e tlaa tsala go itsiwe sentlê gore
 e tlaa tsala leng. Dikgwedi tsa dikgomo
 dia balwa. Leha kgomo e tsala ga e
 thusiwe go tlhagisa namane. Ha kgomo e
 haretšwe mme e tlaa tlholwa ke go tsala
 e a bolawa. Mme ga e jewe ke banjana
 kgotsa basadi ba ba saleng bantšha.

Ha dikgomo di sa nose di newa
 letšwai gore di nônê.

Go no go na le batho ba ba itseng go
 thusa dikgomo ha di haretšwe mme ba
 di nose letšwai. Kgomo e e tsetseng gangwe
 hêla e bidiwa moroba. E e tsetseng
 gabedi e bidiwa mololêla. E e tsetseng
 gararo e bidiwa kgangwana. Mme e e
 tsetseng gantsi e bidiwa kgomogadi.

Namane ha e le gona e tsalwang
 e gothwa ka legala ja mololê mo
 maminining gore e tšwe ménô sentlê mme
 e anye sentlê. Namanyane e tlamêlwa
 ka go tlatlhêlwa mo sakeng le go zolêgwa
 mo moruting wa ditlhare. Mme e rutwa
 gore ha go gangwa e itse gore ha mma
 yona tšona a bidiwa ka leina e
 tlê e taboga. Mme dinamane^{ga} di tsamae
 le bomma-tšona, di disiwa ke basimane
 di le tšosi. Dinamane di hagalwa di le
 tonna.

Boqologolo go no go phunngwa
 leka ba kgotsa pelesa nkô mme e
 tšenngwa mogala mo nkong mme go pègwa

K32/22

dithoto le dijo mo go yōna. Mme ipholo e e pagangang e ~~di~~ bidiwa pelesa. Bogologolo Betswana ba ne ba sa tlhomole kgomo dikgofa ba re ga di e utlwisē botlhoko.

Pōo ha e goela dikgomo tse dimemeru e a hagalwa gone e a di tsholodisa. Dikgomo ga di kgabisiwe mo dinakeng, di lēma hēla ka moo di tlhodilweng ka gōna

Botlhoko jo re bo itseng mo hatsing jeno jo bo bolayang dikgomo ke jwa mokōkōmalō le santlhokwe le jwa lobēthē je le rusugileng. Mme ha kgomo e bolawa ke mokōkōmalō e kgaolwa mogatla le ditsēbē gore madi a tshologē, mme e ~~hōle~~ hōle. Botlhoko jo bongwe jo bo tlleng jwa bolaya dikgomo ke jwa Ronopese. Ha kgomo e ka robēga e alahiwa ka thōbēga ya dikgomo. Thōbēga ke sethaxe se epiwa ha hatshe ke dingaka, mme ba se sile, ba se tshela mo kgomo e gatileng ~~gōnē~~ mme e hōle. Betswana ba tle ba ~~ba~~ pōo ya hōnē gore e seka ya goēla dikgomo tsa ^{ba} bangwe. Gongwe ha e loe gore leha e ka di goēla di holotse

Dikgomo di tle di tlhajwe di jewe kgotsa e tlhabelwe modirō gongwe e tlhajwa ha e tuba. Go tuba ga kgomo ke ha e nutha ka mogatla ha e robetse, kgotsa e ikanya. Kgomo e tlhabelwa tlhabelwa kwa ~~sakeng~~ sakeng ke banna hēla. E tlhajwa ka thipa kaha koduōlong mme go agelediwe madi ka mōgotšana mme a apewe. Ga tue ha kgomo e ikanya e tubēla mung wa yōna. Ha e nutha ka mogatla e tshōla losho mo bathung ba motse.

E. kuiwa ha e setse e tšhologile madi otlhe. E buiwa ka dithipa mme e futhulwa ka metshe. Nama ya kgomo e kgavangwa makgati a le mantši. * Ke serope, losêka, manyêtana, mokuwa, motsradishô, motlehana, sehuba-banna le ngati.

Serope ke sa mung wa kgomo, losêka ke ja ngwana wa mosetsana ha a nyetšwe. ~~Mo~~ Manyêtana ke mokotla wa dinôka, o apêwa ke banna kwa kgotla, go a jwe ke basadi le makgarehê. Mokuwa ke ya ngwana wa mosetsana yo o sa nyalwang. Motsradishô le pelo le ntshotwane di apêwa ke basimane kwa sakeng. Basetsana ga ba o hiwe. Ngati e jwa ke basadi ba ba tonna hêla. Sehuba se jwa ke raagwe mung wa kgomo. Thôgô ke ya kgantsadia mosadi, malomâ-tšônê.

Setlha ga se jwe le makgwao le bobôkô. Lobêthê lo jwa ke banna-bagolo hêla. Mogodu le mala ke tsa mosadi; mme tšlêlê lè diphiš di jwa ke bakgalajê le basadi-bagolo.

Dikgomo di gangwa hêla ka mošô le maitšiboya. Di gangwa ke banna le basimane kwa sakeng, mme di gangwa ka mabôgô. Kgomo e newa namane pele gore e anyê e tle e ntshê mašhi, mme e kotelwe ka kôtêlô mme go gangwe. Gapê e boe e rokotse gore mašhi a tšwê, mme e gangwe gapê. Mme mašhi a isiwa kwa lapeng kwa go bomma-etšho a tshelwe bana le batho baa nwe. A mangwe a tshêlwa ka digô le makuka a jwe a le bodila, go apewe bogôbê jwa sebube ka ôna. Mašhi a tshêlwa mo go a mangwe ha a ~~datô~~ bidisiwa, mme a munwe tshôwa.

Kgomo ha e; sale tlhaga e golêgwa mo dinakeng le mantung, mme ha e rutegile e

K32/22

katliwa ~~na~~ hêla. Mashu a a kwa sakenq
ga a newe mongwe le mongwe, mme ha a le mo-
gae, a newa mongwe le mongwe. Mashu ga a na
molato opê; a nowa hêla ke batho botlhe. Marapô
a dikgomo gae dirwe sepê; a jwa môtô le mashetle.

Dinaku le di Podi

Nku tse re di itseng thata Mafakaander le mmôfô le
peresi. Nku ya Afrikander e tsholegile le Betswana le
Bakgothu. E godile thata mme e na le mogatla o
motelele o mokima-kima. E ruetswe go jwa.
Letlalô ja yôna le dirwa dikobô tse di bothithô.
Dinaka tsa pheleu ya Afrikander di di telele di
metshôphê. Mme e namagadi ga e na dinaka tse di
telele. Nku ya mmôfô e bonwe mo Maburung a
boogologolo. Mmôfô o na le bobôa jo bo telele jo bo
bolêta, mme ga e na mogatla o mokima, mme o tle
o kgaolwe. Pheleu ya mmôfô e na le naka tse di telele
tse di metshôphê. Mme e ruelwa bobôa jwa yôna le go
jwa. Bobôa jwa yôna bo ratêga thata. Mmôfô ga o
tshela sentle mo hatsing ja mangana, gonne a o
tshwara ka bobôa, mme o shwe ha batho ba sa o bone
ka bonakô, mme ba o thusa.

O na le matlhoko a mantsi thata. Nku ya mmôfô
e na le tlhoko jwa bolow tong jagase knop derms
le geul siekte. Mme e bolawa ke kakashete thata.
Kakashete ke setlhare se se nang le mitlwa e e tshabang.
Nku ya peresi le yôna e bonwe mo Maburung. Mme e na
le mogatla o mokima o mokhutswane. E namagadi ga e na
dinaka. E tona e na le tšônê, gongwe ga e na tšônê. Peresi
ga e na bobôa jo bo telele jaaka nku tse dingwe mme e
mmala o mošweu ka tlhōgō e ntšho. E ruetswe nama. Nku
di dula kwa sakenq jaaka dikgomo mme tšônê ga di
ganqwe, e bile ga di robale kwa nagenq bosigo ka go
tshajwa gore diphokojê le tlhatwe (thwane) di tlaa dija.
Nku e ja bojang le mongana, le mokhu, le
mokhalô, le motlhajê, le mosilabele, moretlwa, le

Modibonoga, logôlô, le rapeisi, le kakašete le tshêtlhō. Mme ditlhare tse di e mōntshang ke mongana, logôlô: rapeisi le bojang. Di bolawa thata ke setlhare se go tweng sekaname! le dikalabue tsa makhu, le rapeisi ha e tlhoga. Nku e e sa tlhajweng ke teratshi. Teratshi ke nku e tona e bile gapê e le namagadi. Mme motho o e naya malomaagwe ha e tšohetse kgotsa e shule. Nku ha e tšhwaiwe jaaka kgomo. E tšhwaiwa hêla mo tsêbeng eseng mo setuping. Lotšhwaō ja dinku ke: - Loškušku, lokêkête, mokabolo, motomolô, lonyena.

Loškušku ke go kgaola tsêbê kwa ntlheng. Lokêkête ke go tšhwaya matšhwaō a mantši ka ha pele ga tsêbê. Mokabolo ke go kabola tsêbê kaha pele le kaha morago. Motomolô ke go tomola mo ntlheng ya tsêbê. Lonyena ke go gagola tsêbê kaha pele, mme go sale go akgêga. Mogagolô ke go gagola tsêbê ka legare mme e sale e le maphata. Lesaka ja dinku le agiwa ka matlhaku a mangana le makgalô le makhu.

Dinku di bolodiswa ka mošô ha tsatsi le sena go tlhaba mme monyô o omile. Di disiwa ke basimane kwa dikgweng le kwa maropong. Gongwe dinku di isiwa morakeng le basimane go raiwe lesaka ka merêo ha kgōrong ya lesaka gore magodu a tšhwatšegê ha a tlile go utôwa; gabedi kubediwa gore di seka tsa jwa ko bophokojê. Dinku di nosiwa ka nakô ya motšhegare o mogolo. Dinku di laolwa ke monna, mme leha go le jalo ngwana yo mongwe le yo mongwe o na le lotšhwaō ja gague.

Nku ga di ralale metre le gônê ga di ralalwe ke basadi kgotsa basetsana ba ba tsenyeng mo bosading. Di dula kwa morakeng ka nakô e telele gongwe dinyaga, gongwe mariga hêla le selemô. Di tsala gangwe hêla ka ngwaga. Mme ha di neilwe pheleu di tsala gabedi mo ngwageng. Ha dinku di tsetse gabedi mo ngwageng, ga tse di tsetse mmoêlêla.

Basimane ba moraka ba hitšha nakô ya bônê ka go tshameka malepa le go tlhaba ditlhamane! le dinyôba. Ha basimane ba le kwa morakeng ba tshela monate. Ba nwa mašpi, ba ja nama ya diphôlôhôlô.

K32/22

Ba bidisa mas̄hi mme baa nwa bodila. Ha ba ke ba tlhaba nku ba sa letlélélwa. Ha batsadi ba batla nama, ba roma motho kwa morakeng gore a ye go raya basimane a re ba lete dinku go tle go tlhajwe. Ha nku e tlhabilwe go jewa nama, mme letlalo le šugwe le dirwe ~~dikobô~~ dikobô.

Banna ga ba dire le sepê kwa morakeng. Kwanyana ga e tsamae le mma yôna ha e sale nnyenyane. Sikwanyana di tlhōla mo sakeng. Mme ha di setse di gochile di tsamaya le bomma-tšônê. Ha nku e haretšwe ha e tsala e a thusiwa, go gogwa kwanyana. Ha e ka šhwa e haretšwe ga e jewe ke bana le batho ba ba ntšha kgotsa makaw le makgarebê.

Betšwana ba re, ha nku e namagadi e e nwa morotô wa yôna e a tuba mme e bolawe. Ha nku e ka ikanya ba re ya tuba mme ba e bolae ba e je. Bogologolo diretlo tsa nku di ne di apêwa kwa sakeng ke banna ba di jêla gōna ba le bosi hêla ba sa ke opê. Ha nku e tšhwerwe ke motlhana e sielwa letšwai mme e o latlhe.

Dinku di tlhabélwa medihô. Gapê nku e tlhajwa ha go tlhapiswa sehahi kgotsa go alahiwa ka yôna. Ha e tlhabilwe tlhōgô e isiwa kwa ga malomê. Kidikidi e jewa ke basimane. Serope se newa mogolwa-rrê, diphele le telele ke tsa ga mmê-mogolo le rrê-mogolo; losêka vakgadi. Selalô se jewa ke rrê. Selalô ke mokotla wa dinôka. Kwanyana e tona e hagolwa ke motho yo o itseng go hagola. Ha dikwanyana di le dintsi di hagolwa tšotlhe mme go sadisiwe tse dintlê go mma dipheleu. Dipheleu di bewa di le tharo kgotsa di le tlhano mo dinkung. Ha nku e rôbegile e hapiwa ka kgobata le makwati a mongana.

Setlha le santlhokwe ga di jewe; mme hêla santlhokwe e tle e nowe ke banna. Nku ha e jewa e kgaolwa mometsô ka thipa. Nku ha e tlhabilwe ke dikgwa ya tlhomolwa e kqwelwe ka mathe. Ha di neilwe pheleu, go itsiwe nakô e di tlaa tsalang ka yôna.

Dipodi le tšônê di tšhwana le dinku.

Dipodi di na le mebala e mentsi-ntsi, di na le mebala e mešhweu le ~~e~~ mentšho, le e meramaga le e mengôlô, le e hihadu, le e menaana, le e mekwebu, le e metlhaba, le e mehatšhwa. Dinaka tsa phôkô di di telele di metšhophê. ~~D~~ Dipodi di tšhwaiwa hêla jaaka dinku, ga di hisiwe mo diruping. Podi di ruetswe go jewa ha di tlhabilwe kgotsa di šhule. Podi ya kapatêrê (podi ya pholo) e tle e ntšhwe e isiwe kwa bogogadi go tse ke seôla molôra. Hamole (nku ya pholo) yôna e ntshiwa mokwele. Lesaka ja dipodi le agiwa gauhi le ntlo, mme le agiwa jaaka ja dinku. Podi e ruetswe le go gangwa. Letlalô ja yôna le dirwa ~~pe~~ phate le thari ya ngwana le kuwana ya dijo, le tlhale e e rohang ditlhako. Ditshika tsa podi di roka dikobô. Podi e ja ditlhare tse nku e di jang.

Podi ga e nontšhwe ke bojang, e nontshiwa ke mongana. Podi e ja dikalabuwa mme gongwe di tle di e bolae ha e di jele thata. Dipodi di tle di isiwe morakeng le dinku, mme di disiwe ke basimane. Di bolodiwa e sale phakêla gore di ye go hula kgojane kgotsa mwatlwana. Mme di leriwe gae ha letsatsi le tlhatlhogile di tle go gangwa. Mme go bulelwe dipotsane di anyê. Ha di sena go anya di tlhalelwe mme go bolodiwe dipodi.

Bohulô jo bo siameng jwa dipodi ke mo lenganeng le mo tidimeng. Dipwa ha nakô ya motshegare mme di gôrôtshiwe maitsiboya di tle go gangwa gapê. Dipotsane di disiwa ke basimane le tšona. Dipotsane di hagolwa di le malatsi a a šhupileng di tsetšwe gore di akole thata. Phôkô ga e jewe, e ntshiwa mashovi e newe malomê. Dipodi ha di le ~~memeru~~ kgotsa di dusa, ga di alahiwe, mme nakô ya go tsala e a itsiwe. Ha podi e haretšwe go gogiwa potšane gore e seka ya šhwa. Ha e gangwa e phikiwa ka leoto. Dipodi di gangwa ke basadi le basimane mme mašhi a tšônê a nowa kwa gae ke batho botlhe.

Kapatêrê e rutwa go bolotsa marêlê le go a tlhatlhêla. Dikapatêrê di šheiswa maina. Maina a tšônê ke bo :- Tuludi, Metšhophê,

Podi ga e alahelwe di kgoa; mme ha di e tlhalile dia tlhomolwa. Podi e tlhajwa jaaka nkw mme le dinama tsa yona di a kgaogangwa jaaka tsa nkw. Koko ga gona opê yo o bolêlêlang tshimologô ya yona. Bangwe ba re e ne e nitse e le gona kwa tshimologong ya Betswana. Bogologolo koko e ne e sa jewe ke bana. E sa suêlwa sepê ha esi go jelwa monate wa nama ya yona hêla. E bidiwa nonyana ya gae. Koko e agêlwa hôhò (serube kgotsa serala) ya bolôkô mme e tsalêla gônê e be e elamele gônê. Dikoko tse di itsegeng thata tsa Betswana ke tse di tshesane tse mebala-bala. Mme di tsala thata; gapê di ja tshako.

Mae a yona ga a jewe ke barwetsana le makau ka ga tse a tla ba tsoletsa. Gongwe dingaka di alaha ka yona. Dikoko ka ga di rutege leha go tse dia rutwa.

Dintsa di ruilwe ka Betswana mme lia di rata thata. Di ruetswe go disa mo motheo le lesaka bošigo. Gapê dia tšoma, di tšhwara dibatana le dipholôhólô. Di bolaya phokojê. Dintsa di tšhwa maina. Maina a tšoma ko a :- Alosankila, Puotsabonê, Doleme-Moloi, Baabua, Bantlhoile. Ntša e rutwa go disa dinkw mme e ya tlollêga. E re ha ba e rêta ba re:-

~~Khanou seja maraphô e nkô e metse~~

~~Thamaga segwaya majê.~~

Ntša e tle e jesiwe sethase se go tšeng mogarola gore e nne bogale thata ^{le} mo dibataneng le mo baloing le magadu. Gongwe ha ntša e tona e tsamaya bošigo e tle e hagolwe. Ntšanyana ga e hagolwe.

Katse e ratelwa go tšhosa dinoga le go tšhwara dipêba. Katse ga ena tlollô mo Betswaneng jaaka mo Basothung. Katse ga e rekisiwe, e hiwa motheo hêla. Ntša yona e ka rekisiwa ka podi. Ga tse katse e bonêwe mo Makgweng mme ga go itsiwe gore leng kgotsa kae.

Kolobê e tlile le Makgowa. Mme Betswana ga ba e rate e bile ga ba e sue jaaka podi le nkw. Ba re e ja mashwê. E ja nôga le dilô tšotlhe. Betswana ga ba sue sepê sa naga jaaka phuti, ~~pha~~ pela mošga le tšotlhe.

end 5 228